

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum
Concionum**

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Pars Prima.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

Thomam Villanovanum sicut fex, & spuma ter-
re? Quid sunt divitiae nisi vana de limo metalla?
aque ut fugiamus eas, pro conclusione sufficit
doctissimi Doctoris Angelici, qui eas comparan-
do demoni ostendit, quod non minus nocivo-
sus sit. Per Mammonam patet intelligi diabolus,
qui regit divitias, & quasi Deus suus est, non quia
possit dare, sed quia nititur divitias homines decipere,
unde sicut est spiritus quidam fornicationis, sic
est spiritus divitiarum.

2. Ex dictis quam perniciosa sint opes inferre
poterit, nihil osecius tamen adeo est grandis ma-
litia humana, ut si optio daretur, num famulati
Dei, vel divitiarum velit ascribi, libere quod
mariti servire Mammona, quam Deo, responde-
ret. Id mundo nil esse charius, & pretiosius divi-
tiis ostendere vult. Id praefati discursu eviden-
tibus scripturis videmus, vos me attentione di-
gemma, ego serviam brevitate & incipio.

PARS PRIMA.

3. Quod divitiae non debeant amari non re-
cto, sed solum quod aliquis earum servus
sit, & mancipium, hoc detestandum est; Hinc
divus Hieronymus Servatorem non dicere, Non
potestis habere divitias, & servare Deo, sed non po-
tistis servire Mammona, oblectat. Ergo iis domi-
nari eas subjicere oportet, & non iis subijci. Pati-
entia, inquit divus Pater Augustinus, enim divitum
dominium quisquis servit Mammona. Personae
praesentes & doctae nullam rationem convia-
centem invenire queunt, cur homo ita se iis sub-
jectum demonstret. Hinc ait ille eruditus.

Divitia cum sint irriamenta malorum,
Cum seculum referant multa pericula, Tabas,
Cur tamen à curis optantur, curve peruntur,
Cur tamen primum semper in orbe locum?

Ex horum numero non fuit Pythagoras, qui
interrogatus nam divitias appeteret, respondit.
Divitias contemno habere qua liberalitate perdun-
tur, & paritate patrescunt. Quod Pythagoras
veritas, id Crates Thebanus factis expressit, dum
Athenas Philosophiae operam navaturus se con-
fessus immensam summam auri abiecit, impos-
sibile ratus se simul virtutes, & opes possidere
posse. Neque enim putavit se posse virtutes, & di-
vitiis simul possidere. In ruborem dat Christus,
qui Deo, & Mammona servare noluisset, necessario
eum cogatur, vnum odio habere, vel alterum.

Odio Deum, & amore divitias prosequuntur,
haeque omnium quae possident pretiosiores, &
chariores censent. Et qui opes possidet, potius
libertate, quae est maximus thesaurus quem ho-
mo habere potest, quam opibus spoliari vult.

4. Illud, quod Joannes Saresberienfis scribit
in memoriam revocare. Ptolomaeo Regi Cypru
ob ingentes divitias hostes inlidias stiterunt
& omnimodo eum comprehendere, ut eum iis
exerent, conabantur; hujus rei certior factus
omne aurum, & argentum navi inferre, ac per
foramen in ea factum paulatim monetis maris
potius injicere, quam ditare suos hostes judica-
vit. Sed ut ad mare pervenit, ubi eas abjice-
re decreverat, non sumpsit spiritus abjiciendi,
sed vela ac proram vertens ad urbem rediit, judi-
cavit namque (si aliter fieri non posset) potius li-
bertate exui, & hostium jugo subijci. Nam cum
anxius foribus magnas opes Ptolomaei corripisset
de nugis propterque eas periturum se videret, & ideo omni curialium
pecunia imposita navibus in altum processisset, ut
1.3.2.15. classe perforata suo arbitrio perirent, & hostes praeda
sol. 534. carerent. Non sustinuit mergere aurum, & argen-
tum, sed futurum necis sua praemium domum re-
vexit. Hic sane non Dominus, sed opum manceps
fuit: Procul dubio hic non possedit divitias, sed à di-
vitiis possessus est. Sed ne mihi objiciatur, quod
à particulari ad universale, non valet consequen-
tia, particularibus constringere me nolo.

5. Deus saepius Pharaoni, ut populum Israe-
liticum ex Aegypto liberum dimitteret significa-
vit. Nebulo ille saepius jussis caelestibus refracta-
rius fuit. Denum supplicis aarum, locustarum,
muscaram, pestis, plagarum constructus, eum
libertati restituere decrevit; Moysen ergo &
Aaron advocavit, iisque cum toto populo abi-
rent sacrificatum Domino jussit. *Ue, sacrificatis Exod. 10.*
Domino; Sed pecudes & armenta in Aegypto
relinquant, vult. *Oves autem vestra, & armenta
remaneant.* Sed si discessum, & sacrificia indul-
geat, cui bestias conducit vetat? & quomodo sine
animalibus sacrificent? Abulensis responderet. *Pha-
rao non dicebat hoc; quia intendere Hebraeos dimit-
tere sub hac intentione ad sacrificandum, sed volebat
10. v. 15. experiri, an vellent recedere totaliter de Aegypto, vel
solum ire ad sacrificandum: nam si ipsi intendere-
col. 1. lit. C. ire ad sacrificandum solum, & postea redire, non mul-
tum curarent, an armenta secum portarent, vel di-
mitterent ea in Aegypto suis pastoribus custodienda.
Si autem in Israelita, quod vellent secum cuncta
pecora deducere, satis constabat, velle eos recedere de
Aegypto. Verum quidam modernus opinatur, Pharao-
nem*

LIBRARIUS

nem hoc pactum iniisse cum Israelitis, quia parum estimata libertate eos non abierunt absque armamentis, sed potius, sub tyrannico iugo manutos respectum habebat. Sciebat Israelitas tanto amore suarum pecudum teneri, vel certe pecunia ex suis pecudibus colligenda, ut praoptaturi essent cum illis in servitute remanere, quam sine illis in libertatem abire, seu cum illis Pharaoni servire in Aegypto captivos, quam sine illis Deo in deserto liberos sacrificare. O stultitiam grandem! potius cum pecudibus durissimam servitute sub impio Pharaone, quam amicam libertatem & servitute Dei eligere. Prudentissimè Lycurgus hanc legem militibus dedit, ne ullatenus in conflictu spolia hostium arripere auderent, & causam interrogatus respondit, ne spolia appetentes à pugna desisterent, & ducibus non pareant. Ne milites dutescant, & dum praeda incumbunt, pugnam negligant. Sic etiam dicitur Pharaos adeo afficiuntur bonis, ut ne eis priventur, libertatem, & sacrificia non recipiunt. Praoptaturi cum illis Pharaoni servire in Aegypto captivos, quam sine illis DEO in deserto liberos sacrificare.

Plut. in Lacon.

6. Tanto affectu serviunt Divitiis, & Mammona, ut potius vita exai, quam ipsi privati velint. Chronista Moyses verba, quibus Pharaos bilem suam evomit, dum ad mare rubrum peregens populum Dei fugitivum insequatur, ingentem stragem editurus, scriptis configoavit vento superbie inflatus, vultu ita exaltante, dextra mititante arroganter dicebat, si hanc gentem invenero, hæc dextra instrumentum mei furoris erit, hoc ferro me vindicabo: Evaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Arias Montanus legit: Depauperabit eos manus mea. Quomodo hoc est intelligendum? primo dicit: Interficiet eos manus mea. Et dein penitentia ductus opum ablatione contentari videtur. Depauperabit eos manus mea. Pharaos Hebraeos divitiis private idem esse, ac neci eos tradere, ac si interficere, ac depauperare synonyma essent sciebat. Rectè dicere possumus, idem esse interficere & depauperare facere. Et me hercle prudentissimè loquebatur. Quis divitias esse cor hominis ignoret? Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Sine corde homo vivere non potest, & opibus ablatis vita orbatus est. Hinc Lucilius inter Græcos famosus epigrammatum Scriptor in hujus confirmationem quandam se notabilem iacturam nummorum passum somniasse scribit; excitatus totus in rabiem actus se laqueo enecare

Exod. c. 15.
Ar. Mont.
Ar. Mont.
de la Hay.
ibid. v. 9.
f. 790. col.
2. lit. A.
Idem ibid.
fol. 790.
col. 2. lit. C.
n. 246.
Matt. c. 6.
Lucil. ap.
Au. Masf.
in Tab.

voluit, sed dum restem emere non posset, adeo indoluit dispendium, ut manibus se suffocaret. Judam sibi laqueum injecit magis ex dolore, quod nummos abjecisset, quam Christum tradidisset credo. Ille in contemptum lætæ Theologiae: Vitebatur Deo, & fructus pecuniarum, et illis erat, de quibus Divus Pater Augustinus dicit: Non nummum propter Deum impendimus, sed Deum propter nummum colunt.

7. Sed quia particularem mentionem Judæ fecimus, omittite nequeo, quin erratum quoddam revera omnium citatorum genus generalissimum fuit) quod patavit, dum se suspendere voluit, demittere. Magna res, in seipsum laqueo, suipius carosum agere, nil optabilius vna, nulla monetæ vita comparari potest. Non magis pretio vita emenda est, dicebat Seneca; sicur & Seneca contra nil detestabilius ac abominabilius nocere. Magno estimamus mori tardius, scriptur idem Philolophus. Et tamen Judas levitiam sicce perire, & amore prosequi mortem adeo infamem, & contumeliosam offendit, & contra nummos, quos à Judæis ob venditum Christum recepit, adeo ipsi fuerunt grati, ut illos adoraret, eos velut Deos se adoratos templo inferret, & laqueo sibi vitam ademit. Resultriginta argenteos, & arbori suspendendum dabat. Et argenteos non in templo redidit; cur miser non tibi magis compulsi, quam argenteis? cur parvis in argenteo non traxit. Et rursus, illi quis in mare projectus, & in templum verus impetraturus veniam? cur in vitæ perditionem, & nummos templo reddere? Nil mihi ait Origo Drogæ Episcopus Hollicensis, denarios vitæ perditur. Et ecce infelix, qualiter excecatus est! Maluit se quidem perdere, quam denarios perire: denarios in templo seipsum laqueo addidit. Et divus Zenon videtur per se habens animam, quam pecuniam. Et illud de Actum beati Simonis à vasa venicatum est. Committit plerumque ad plurima pericula suam de seipso personam, sed in pecunia cautus est. Conterpsi se in ariæ ligatus in ariæ. Non habet ariæ, sed habetur ab ariæ. Non Dominus ariæ, sed servus ariæ. Non erravit, qui dixit: Vita suspendio emendatur opes. Sunt enim multi, qui facultates ecclesiarum, famæ perire eligunt. Absque perire seculum, tam illi Israelitarum ex Aegypto abierunt. Profectique sunt filii Israel de Ramasse in Socoth sexcenta fere milia pedum vivorum abeguerunt. Omnes unanimiter celum clamoribus pulsant, & inedia se enecari querunt. Lamenta hæc Nummorum Deus audivit: Ego audivi vos dicere; qui debet nobis

estus carnis; bene nobis erat in Aegypto. Sic ille sacro textu: *Vulgus promiscuum innumera- rum specierum, cum eis ovibus, & armentis & animalibus diversis generis multitudine; qui se perire sine ob penitiam carnis quarerant possunt; si innumeratas conduxerunt pecudes, quomodo aliquas non poterant jugulare, famemque som- niari.* Cur, verba sunt alicujus gravis Auditoris, non mendacis huiusmodi, *cur non jugulatis hac pecora? cur bos agnos, hados, vitulos, quos innumerae multitudines de Aegypto extulisset, non occi- deret appetentiam non expletis? cur ad carnes Aegyptiacas nihil huiusmodi suspiratis? O im- mense demerentiam, armentis parcede, & famem tollente, quae his jam necem inferebat. Parebant, concludit Lyranus, suis animalibus, malebant in famem patris, quam suis pecudes interirere, ne per- derent pecunias ex pecudibus colligendas. Propterea quidam Poeta iustitiae cecinit.*

Divitia & magni, quos vulgus quarit ho- mores, Exitio Dominis sepe fueris suis.

O magnam insaniam mortaliu, quod ad- id fidelem famularum praestent opibus, ut eas non praeponeant. Hinc beatus Simon a Cassia di- cit: *Committit plerumque ad pericula plurima suam sese personam, sed in pecunia cautior est. Ad hanc veritatem veltis cordibus insculpendam videtur Hebraei mihi novas rationes suppeditant, sed ego genentes in Aegypto nemo non scit, quomol. huius, & insolentis ab apparitoribus, & qualibet ex ce plebeorum angustatus non fuerit, nulla fuit dies, quae aliqua iniuria non sint affe- ctis, & tamen patientissime omnes molestias de- verterunt, & ne ullam ausam haberent rebellan- diae insurgendi contra molestatores, nulla arma live officiosa, vel defensiva gestabant.*

Anon hic est populus adeo delicatus, ut naturale illi sit, vel verbo pungentem manu ferroque aggredi? quomodo ergo a gente vi- lissima Aegypti se vexari sinit? dextram genero- rum ferro armate, & defendite vos. Sed parado- xum audite. Ut seio quacunque necessitate de- fendere possent, armis, & gladius se munierunt. *Armas ascendentes filii Israel de terra Aegypti.* Quis est hic populus barbus, & singularis dum- taxat hostes degunt, ab iisque male habentur, ne ad arma veniantur, inermes sunt, nec ullum genus armorum habent, & omnes iniurias patienter

concoquunt. Et in itinere ubi nullus est, qui eos offendat, armati pergunt. Unde oritur haec diversitas? me errare non putem, si in Aegypto omni auro, & argento a Pharaone eos spoliatis dixerim; spes ergo qua opes recuperandas spe- rabant, ad omnes iniurias patienter tolerandas eos incitavit, oculos sibi erui, vitam adimi per- mississent, & armati iter profequuntur, non ut vitam contra hostes defendant, sed ut argentum, & aurum, & alia spolia, quae ab Aegyptiis rece- perant, uti facit textus commemorat, contra la- troces propugnarent. *Peiorum ab Aegyptiis vasa aurea & argentea, vestemque plurimam: Domi- nus autem dedit gratiam populo coram Aegyptiis, ut commoderent eis, & spoliaverunt Aegyptios.* Magis ab eis aestimatum argentum quam vitam, argu- mentum est: *Vehementius formidabant suarum divitiarum iacturam, si forte ab hostibus irruen- tibus repererunt, quare suas in discrimen adduce- bant vias, ut divitias e discrimine vindicarent, ac si opes, quam vias pretiosiores esse arbitrantur.* Abiis magis aestimatum aurum, quam vitam jure dici potest. *Serviebant Mammona.*

9. Sine dubio magna res est videre, quod ho- mo aurum vitae praefert, quia semel, cum in regno mortis nil sit immortale, hac perdenda est; sed anima, quae est immortalis, & quae est optimum bonum stabile, quod creatura habet rationalis, credimusne quod vilius aestimetur, quam opes, & bona temporalia? o stolidos, & in- sensatos mortales, hortor id dicere, multo magis id probare. Sed ne me putetis loqui hyperbolice, aut exaggerative, audite scripturam: *Cain fratri Abel, secum rus petat, persuadet, Egrediamur in agrum.* Ut ad locum occultissimum in agro per- venerunt, insidiosus innocuum fratrem aggredi- tur, & capiti cunctum insidens turbatum in terram eum dejecit, & iustus repetendo neci eum dedit, *Consurrexit ad versus fratrem suum, & interfecit eum.* Scelere patrat, Deo, qui quomodo Abel haberet, & ubi esset interrogat. *Ubi est Abel frater tuus? obvius factus est; Et ille Deo omnia videnti credens celare delictum respondit: Nunquid cunctos fratris mei sum ego? sed Deus dextra cuorem ei monstravit, qui adhuc fumans terra innatabat, & impietatem crudelem Caini insculando, voces querulosas auribus Dei ingeminare videbatur: *Vox sanguinis fratris tui Abel clamant ad me de terra. Noxae tuae vindicta non decit. Privatioque frugum illam dilues, terra tibi sterilis erit, fru- sta fruges, & fructus ab ea expectabis. Cum ope- ratus fueris eam, non dabit tibi fructus suos. Hic a vobis**

Ioan. de la Hays. in Exod. 12. 17. f. 666. n. 104.

Gen. c. 4.

vobis verba à Caino subijuncta attentius excipi velle: audire. Ecce eijcis me hodie à facie terra. O Deus! an me meis opibus privare vis? hanc ja-

D. Eucher. *Quam inconfolabiliter, domi spiro, plorabo. Ero Ep. Lugd. gemens super terram, ait Divus Eucherius Lugdunensis Episcopus. Fratricidium duobus suppliciiis privatione opum & perditione, damnatione. l. 1. con in que animam Caino per solvit. Hujus non meminit, Gen. cel. 1. sed ob illam jacturam magnis suspiriis, & lacrymis seroque, ac dolere ostendit, Ergo gemens Arb. vita super terram. Non damnatio animæ, sed privatio divitiarum me angit. Quia eijcis me à facie terra. Res enim certissima est, quod propriam est hominis plus dolorem honorum terrestrium amissionem, quam animæ jacturam iussit. Sic Cain sicut fuit primus, ita magister fuit, qui servire Mammona docuit. Et sane multos instruxit discipulos, qui ita profectant ut magistro non cedant, & de quibus dici potest: *Anime dispendio emanantur opes ab eis.**

Luc. c. 12. *Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis. Agendum fideles omnes ad acquirendos thesauros caelestes animos sumite, in opibus corrogandis, quæ in arario caelesti asservantur, ne desideris sitis. Quid? an forsitan in caelo sacci auri, argenteoque pleni sint, aut cistæ thesauris, atque divitiis referre? non, quia à beatis in caelo in vili habeantur.*

Dion. Car. *Dionysius Carthusianus præfata verba de Christo interpretatur dicens: Id est nolite in hoc saculo pecunias congregare, atque in buris, seu repositoryis corruptibilibus ponere ad commodum privatum, & inordinatum, sed in regno calorum eas colligite. Hanc ad eas modo egenti, ut ibi inveniant mercorem: quia hi sacculi sunt thesaurus caelestis nunquam deficient, hoc est merita copiosa, & divitiis interiores. Sic Euthimius: Per sacculos synecdochice significatur ap. Ian. in thesaurus, ut non veterascere, sit non deficere. Sed quid sancti iustis opibus in paradyso agant? si Deus in terra eas detestetur, quanto magis in caelo in abominacione sint? si non libenter videat divites, quanto minus libenter conspiciat divitias? Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum calorum. An non audiat Apollolus dicens: Qui volunt divites fieri, in-*

Euthim. *Euthimius: Per sacculos synecdochice significatur ap. Ian. in thesaurus, ut non veterascere, sit non deficere. Sed quid sancti iustis opibus in paradyso agant? si Deus in terra eas detestetur, quanto magis in caelo in abominacione sint? si non libenter videat divites, quanto minus libenter conspiciat divitias? Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum calorum. An non audiat Apollolus dicens: Qui volunt divites fieri, in-*

Matt. c. 19 *ut Apollolus dicens: Qui volunt divites fieri, in-*

*cidunt in tentacionem, & in laqueum diaboli & 1. Tim. divus Jacobus: Agite nunc divites, plorate ululantes in miseris, quæ ad veniunt vobis. Nonne sic dicit Christus: Illas is munitur dicens: Va vobis divitiis. Et tamen in caelo esse opes, quæ nunquam exhaustantur asserit: *Tis autem non deficientem in caelo. Hoc esse stratagemam unam Dei N. fenece. A nobis avidissime opes tenentes, vix autem, vel nihil desiderati gloriam caelestem cognoscimus: inde ac diceret: si ego gloriam nudam, hoc est quatenus gloriam officio, certo certius eam homo non curabit, sed si eam vestram divitiis, auro ornatum, & sub specie thesauri propono, sine dubio illam acceptabit. Itaque si recipiat gloriam, quia sub specie exhibetur Mammonæ, idem illud illud magis: Propter unumquodque tale, & dicitur: illud magis: Hac comparacione majoris altissimi opes, quam gloriam. Id quod mox dixi eleganter Divus Chrylogos explicat. *Quia thesaurus, & opes, quæ temporaliter arguunt ad vitam, corpore christi tatis fontem jubet sacculus sine suo perquam. Christo quo te perierat amor tuorum? si acquiram lucras facias, facis eum quod desiderat, non quod oportet audire, sacculos in operas aternis thesauris, qui non deficient tui parari, ut dum conjuncta avarus percurrit ad lucra, aut virtutem capiat, aut à virtute capiat. Et Deum alloquens idem Archipatrius Ravennensium subdit: *Temporalibus in caelo sacculos vis parari, ut qui te non sequitur ad caelum, sequatur saltem sacculus tuus.****

11. *In caelo esse valde opulentes homines Divus Bernardus testatur, San: vni divitiarum in civitate Domini virtutum: Sed quid mirum portat hoc testimonium? an non melius Deum esse authorem omnis boni, quod glorificat beatos, & videndo Deum eos esse particeps omnium deliciarum imaginabilium dixisset? plus dicit iustus Orgelitanus in illa verba: *Vix asperit profectu illius mille argenteos? In mille argenteos plenitudo totius remunerationis ostenditur, & non minus consummata iustorum. Quid nummi argentei agant in paradyso? in quem ulom se vivat: nec hercule in caelo non esse opes nostrates, nec numeros aureos, vel argenteos scio. Sed sacros scriptores asserere, quod ibi magna copia reperitur credo, quia si homo perisualium haberet in caelo non reperiti gazas, nec ibi valere nummos in terra se hui per manere, & servire Mammonæ oportet.**

12. *Cajetanus ad aliam insiguent, & cutiosam ponderationem me invitat: Christus parabolam divitis introducti, qui in oras longinquis discendere volens, tres quos numerat servos advocans*

advocans, primo quinque, alteri duo, tertio unum talentum reliquit, *uni dedit quinque talenta, alteri unum, tertio vero unum, & profectus est flamma.* Rerertus ut lucri rationem redderet accersit. Primus se fuit, & quinque alia lucratus est. *Operatus est in eis, & lucratus est alia quinque.* Secundus duobus duo addidit: *Et lucratus est alia duo.* Tertius talentum humo otiosum defodit, *Et abscondit pecuniam Domini sui, Dominus tunc illum maceravit, quae acriter verberans talentum tunc eo auferri, & illi qui de eam habebat, danti jobet.* Tunc ab eo talentum, *Et dante ei, qui habet decem talenta.* Dionysius Carthusianus per hunc Dominum Christum, qui e terra ad patriam caelestem se levit, illumque supremo orbis die mundum iudicaturus revertetur, intelligit; *Per hunc hominem, intelligitur Christus, qui in Ascensione à terra ad caelum processit.* Et Divos Gregorius: *Homo iste, qui peregrinatus profectus est, Redemptor noster est, qui in carne, quam assumpsit, erat abiit in caelum.* Et postea rationem cum eis. Hocque eum in ultimo iudicii die ait D. Thomas: *In ratione autem peritiam, iudicium examinetur.* Illis, qui lucrati fuerint otiosis, beneque se habuerint, haec talenta dabit. Numquam aut quidam modernus numerum talenti pecuniam in die iudicii dicitur Christus daturus beatis. Cum in caelo nil ematur, vel venditur, erunt superflua haec talenta, ad quid ergo daturus, maxime cum beatus nil desit? Cajetanus sapienter beatis danda respodet, non quoad usum, quia non est amplius tempus meriti, sed quoad gaudium. Dicere voluit, beatis omnem, quam Christus dabit mortalibus iudexi supremo die, non fore perfectam laetitiam, nec omnino beati consecratur, si ad minus nomine talenti, vel divitiarum non vocaretur. Non, concludit dictus Iudicis interpretes, ut nummis utatur, sed ut nummis cultus gaudiat. Sic homo estimat pecunias. Quid exasperat? *Non est infirmam divitiarum cupiditatem, qua peccant homines!*

13. A mundanis gloriam non credi, vel non estimari non dico, quia sciunt quorum sit bonum, sed comparativè discutit. Respectu divitiarum gloriam ab eis censeri velut lutum, vel rem minus acceptam, quam possident ferre dixerim. Si virtutem quidam adolescens adivit, & beatus datus aeternae consequendae se desiderio flagrare collidens modum, quo illum obrinere possit, interrogavit: *Magister bone, quid faciendo vitam aeternam possidebit?* Christus respondit: *serva mandata.* Haec, replicat, sancte ab infanciam servavi, nec ullam violavi, *Haec omnia observavi à juventute*

mea. Bene egisti, subdit Christus, & boni Hebraei patres fecisti, unicuique restat, quod si pergas, vitam aeternam, quam si geras habebis; juvenis ad omnia quantum vis difficilia se promptum exhibet, Magister ait ad omnia, quae requiruntur sum paratissimus, omni quantum vis ardua rei me impendendam, nec erit quid adeo difficile, quod me terreat, esto etiam mortis periculo me obicere debere. Agedum ait Christus, cum ita resolutus sis: *Vade, & vende omnia quae habes, & da pauperibus.* Ergo meo opibus exuat? jam jam caeli cupiditas evanuit, si ita sit, Deo maneat gloria, mihi sint mea opes, Christum reliquit, & offensus abiit, *Conversatus in verbo abiit tristis.* Erat enim habens multas possessiones; vitam iudice potius aeternam quam opibus valedecere statuit. *Caepit* ait Origenes, *divites se alperere capite sumo, & non placuit ei.* Patre hactenus Rabertus: *Quia semper carnalis, ac terrena prius quam caelestis quaesivit, tristis, ac male essensus recessit à Christo.* Dionysius Carthusianus: *Quia timebat facere, quod ibi Paulus audivit. Erat enim habens multas possessiones, hoc est divitias: ex quo potest quod licet fuerit iustus servando praecipua, charitatem Dei temporalibus omnibus praeservando, non tamen erat perfectus, quia temporalibus aequaliter inordinate abusus.* Et de 19. Matth. Cornelius Jansenius concludit: *Quamvis valde aridus esset adolescens iste perfectionis, tamen divitiarum, quas possidebat, abundantiam, & amor non permisit eum amplecti, quod volebat. Quo enim in plura habebat, eo magis servus eorum effectus erat.* *concl. Ev. At quoniam multas habuit possessiones, & divites erat, valde contristatus est in sermone Domini, dolens, quod non nisi divitiis abjectis, perfectionem assequi posset, & adeo dolens, ut Christo derelicto abiit.* Hic de is fuit, qui voluit servare Mammona, & non Deo, odio habent Deum, & diligunt Mammonam. Deum contemnunt, & sustinent Mammonam. O stultos, o infelices!

14. Et quid demum utilitatis referetis, quod opibus subiecti fueritis: an forte duodenos, vel centenarios annos addent? an forte vitam faciliorem, & tranquillam molestis experietem, & curis quae mentem turbant, & cor angunt eximiam concedent? Imo eorum contrarium dant, faciunt vos inquietos, suspiciosos, anxios, si opes velis obtinere, est opus laboribus, si obtinueris, times ne perdantur, si eas perdis, tormentaris, & dolens, si altus te sit ditior, invidia viscera discerpantur, si tu sis opulentior, elatione devoraris, opes sunt passionis animi, quae vitam decutant. Cur ergo ita mentem infascinari, ac visum auri

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

plendore obfuscati permittitis? ego mihi periculum, vel infortunium imminere crederem, si eas obtinere velle cuperem. Rem vetē raram Silvius Geraldus in Hibernia expugnata refert. Quidam ditissimus tribus noctibus continuis somniavit, prope quendam fontem sub lapide ingentem auri summam latere, eamque se manu eruere posse, Somnio credidit, & totus lætus auro quæsiturus abiit, manum exreadit, & viperam quæ morsu digito fatale vulnus intulit, repetiit. O impius! & fallaces opes, hoc solatium vobis servientibus rependitis. Si de vobis fomaiantibus adeo sitis extiales, quales non eritis possidentibus vos ut melius, vel dicam iis, qui à vobis possidentur.

15. Tyrannidem earum ille prudens optime cognovit, adeoque divites, qui divitias vitæ & animæ chariores habent, vilipendens, & perstringens dixit:

Silvius Gerald. L. c. 41. ap. Arg. p. 2. de viuis. lib. 6. Imp. 285. f. 332.

Franc. O. Flav. ad Meliam in delit. Ital. p. 1. f. 147.

Quid cumulat is opes? quid pondera vana metalli.
 Fulvi? quid argentum nitens, purpureasque togas?
 Quid iuvat innumeris Ægyptia rura iuventus
 Arare, que Nilus suis irrigat arva vadis?
 Num vos divitiis plures vitæ in annos,
 Etæ se erit felicitur majus, & ingenium?
 An potius miseris noctesque diesque labores,
 Necessè vos erit pati, perpetuumque malum?
 Divitias etenim cura comitantur amorque,
 In inquieta pectora, sollicitique metus.
 Ergo qui poterit felicem ducere vitam,
 Tantis cruciatibus malis? quisve beatus erit?
 Non miser est potius (volumus si vera sciamus)
 Immensa quisquis possidet sollicitudinibus?

De eo, qui opes non possidet velut Dominus, sed iis servit, velut servus dici potest, quod Equum habeat Sejannum, & qui eas non appetit, sine invidia illas teneat. Quiescamus.

ALTERA PARS.

Non potestis duobus Dominis servire, Deo, & Mammona.

16. **E**usque pertigit humana malitia, ut dum de opibus agitur, Deum nihili æstimet: Diligit Mammonam, & contemnit Deum Jacob è domo Labani foveri sui, dum discederet, Rachel quæ eum comitabatur, nonnulla idola ex

auto purissimo fabricata sic opinante Olee-
 stro sustulit. Rachel furata est idola Patri sui, ex
 argento & auro hæc idola confecta erant. La-
 ban in agro commorabatur, & dum post tres
 dies inopinatum abiit Jacob, filiorumque
 ejus intellexit, omnibus neglectis cum inle-
 cutus est, quousque spatio septem dierum ad
 montem Galaad pertingeret, ubi fugivus
 Jacob tentoria propulsandis injunxit atis, &
 quieti capessenda fiterat. Laban genero haud
 adeo bene affectus fuit, & nisi Deus in itinere
 comparens vetasset, nocumentum in itinere
 hospite discerneret, secumque Liam, Rachel
 leam filiosque abduxisset, sed super omnia ma-
 ximis gemitis idola ablata quaralabatur.
 Cur furatus es Deos meos? ille se innocentem
 esse respondit, veniamque fecit in mandati tenen-
 tia, cistas aperendi, omnia inventendi, & finitum
 deprehendendi, severè illud vindicet. Apud
 quemcumque inveneris Deos tuos, necesse erit
 fratribus nostris, scrutari, quicquid tuorum apud
 me inveneris, & aufer. Laban tentorium inerte,
 diligentiaque possibili omnia lustrat. Sed cur de-
 eo afflictus fuit: an forsitan alia idola in domo non
 fuerunt? an terra, vel ligna non fuerunt, ex quibus
 alia fabricate possent? occur ergo iter ad
 prolixum septem dierum suscipiat, & tot diffi-
 cultatibus, & incommodis se subicit ut idola
 recuperet? respondet Abulensis: Inquirebat idola
 sua, quia valde diligebat illa, cum esset pretiosa de
 auro, & de argento. Sed cur non potius dicit, quia
 diligebat ea: eo quod velut Deos habere illa,
 quibus omne subiduum sperabat, ideoque solli-
 cite in vigilare debeat, ut illa in veniret? Corroborat
 aut, quia diligebat illa, eo quod vera numma an-
 tirabatur, non autem ex eo, quod essent de auro, &
 argento confecta: dubium hoc quidam modernis
 movet, illudque sic solvit: Quia Laban magis in
 pretio habet aurum, quam ipsum Deum. Non
 quærebat illa quatenus idola, sed quia aurea, &
 argentea erant.
 17. Christus victoriosus Hierosolymam in-
 trat, & templum divinum visitat, sed in illo me-
 catum animalium, boum, columbarum in-
 stitutum cernit, flagrum ex telibus, & fir-
 nibus nectit, ac ira exarsitans è templo eos ab-
 egit, measque cum nummis, & pecudiobus cepit.
 Cum fecisset quasi flagellum de funiculis, ejecit
 omnes e mentes, & vendentes de templo, & mensas
 nummulariorum, &c. Telle autem de templo, dicit
 ministri Ecclesie adeo hunc adum mollece, & impu-
 lenas,